

/NAPISAO/ SAŠA DRINIĆ /
aktual@aktual.hr
/SNIMKE/ SAŠA ZINAJA

Učledni profesor, lingvist
Stjepan Damjanović, novi je, 24.
predsjednik Matice hrvatske.
Za Aktual najavljuje prve korake
i nove projekte u toj instituciji
čiji je član četvrt stoljeća

**'Matica hrvatska dobiva sve manje
novca, a očekivanja od nje se ne smanjuju'**

Matica hrvatska ima novog predsjednika. Na mjesto dugogodišnjeg predsjednika Igora Zidića došao je ugledni profesor Stjepan Damjanović. Već četvrt stoljeća, koliko je član ove institucije, Damjanović aktivno skrbi o njezinu djelovanju. Bio je urednik biblioteke Inozemni kroatisti, a i pod Matičinim okriljem objavio je većinu svojih knjiga. Najveći pečat u akademskim krugovima utisnuo je izdavanjem čitanke i gramatike staroslavenskog jezika iz kojih su učili mnogi studenti hrvatskog jezika.

Stjepan Damjanović rođen je 2. studenoga 1946. u Strizivojnoj kod Đakova. Diplomirao je jugoslavenske jezike i književnosti te ruski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, gdje je proveo i čitav dosadašnji radni vijek: 1971. izabran je za asistenta profesoru Eduardu Hercigonji na Katedri za staroslavenski jezik (danas Katedra za staroslavenski jezik i hrvatsko glagoljaštvo), od 1982. je docent, a od 1986. redoviti profesor na toj katedri, dok je predstojnik bio od 1992. do 2008. Na tom je fakultetu obranio magistarski (1977.) i doktorski (1982.) rad s temama iz jezika srednjovjekovnih hrvatskoglagoljskih tekstova. Godine 1998. postao je član suradnik, a 2004. redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Osim na matičnom, predavao je i na sveučilištima u Osijeku, Rijeci, Mostaru, Bochumu, Grazu i Pragu. Bio je predsjednik Komiteta hrvatskih slavista i organizator Prvoga hrvatskog slavističkog kongresa u Puli. Od 1996. do 2000. član je Upravnoga vijeća Sveučilišta u Zagrebu, a od 1999. do 2002. glavni tajnik Matice hrvatske.

Napisao je brojne knjige, a s Josipom Bratulićem objavio je reprezentativnu monografiju „Hrvatska pisana kultura“ (prvi je svezak objavljen 2005., drugi 2006., a treći 2008.).

Nova mu je funkcija, priznaje Aktualu, donijela mješavinu osjećaja. Podsjetivši nas na ulogu Matice hrvatske u društvu, novi predsjednik kaže da će nastaviti brojne započete višegodišnje projekte koji se odnose na poznate biblioteke i edicije. Ogranci Matice hrvatske vrlo su rašireni po Hrvatskoj, a u ponekim manjim sredinama i jedini vjesnici kulturnog života. Naš nam je sugovornik, u maniri pravog intelektualca, otkrio i zašto se on počeo baviti lingvistikom te kako danas gleda na interes mladih za proučavanje i učenje hrvatskog jezika.

AKTUAL: Čestitam na izboru za predsjednika Matice hrvatske. Kako se osjećate?

Hvala vam za čestitku. Osjećaji su pomiješani, sastavljeni od ponosa, brige i nade. Ne mogu biti hladan na činjenicu da sam u Matici dobio iznimno veliku podršku, ne mogu ne biti zabrinut u zemlji u kojoj se tako malo izdvaja za kulturu pa i Matica ima sve manje

Želim ojačati i obogatiti suradnju središnjice i 120 Matičinih ogranaka jer to znači **JAČANJE MATIČINA UTJECAJA** i bogaćenje kulturne ponude u malim sredinama. Želim ojačati i disciplinu brojnoga Matičina članstva jer to nije samo jačanje financijske moći, nego i jačanje osjećaja da pripadaš ustanovi koja zna što hoće.

sredstava, a očekivanja od nje se ne smanjuju, ali vjerujem da ću doživjeti podršku velikoga broja dobronamjernih ljudi.

AKTUAL: Kako ste osmislili program svog mandata?

Završetak velikih projekata u pravilu se ne podudara sa smjenama na čelu ustanove. Veliki projekt «Stoljeća hrvatske književnosti» trajat će, primjerice, još četvrt stoljeća... Drugi veliki projekt «Povijest hrvatskoga naroda» završit ćemo, nadam se najkasnije 2016. godine, tada će biti otisnuta i posljednja od sedam knjiga. To znači da ću nastaviti raditi na započetim velikim poslovima. Drugo što želim je ojačati i obogatiti suradnju između središnjice i 120 Matičinih ogranaka jer to znači jačanje Matičina utjecaja i bogaćenje kulturne ponude u malim sredinama. U nekima od njih i sada glavninu kulturnih sadržaja nudi Matica hrvatska. Želim ojačati i disciplinu brojnoga Matičina članstva jer to nije samo jačanje financijske moći, nego je u prvom redu jačanje osjećaja da pripadaš uređenoj ustanovi koja zna što hoće.

AKTUAL: Matica Hrvatska dugovječna je organizacija s, u široj javnosti, dojam je, ne pretjerano prepoznatljivom ulogom. Koja je uloga Matice hrvatske danas u kulturno znanstvenom životu Hrvatske?

Nikoga ne moram uvjeravati da je Matičina povijest doista slavna. Veliki naš književni povjesničar Antun Barac rekao je da u nekim

razdobljima hrvatske književnosti sve što je vrijedno objavila je Matica hrvatska. U naroda malenih brojem često se događalo da kulturne ustanove zamijene nepostojeće političke strukture pa se to dogodilo i s Maticom. Kad smo došli do svoje države, ljudi su se počeli pitati čemu Matica hrvatska danas jer su zaboravili da političko djelovanje nije prvotna Matičina zadaća. Ona je kulturna ustanova koja mora kulturom izgrađivati hrvatski nacionalni identitet. I to čini već 172 godine. Danas u svijetu globalizacije važno je da u sva udruživanja ulazimo sa svojim imenom i prezimenom, da svima budemo prijatelji, ali uvijek svjesni tko smo. Tu svijest Matica nastoji jačati.

AKTUAL: Kako ocjenjujete rad svoga prethodnika Igora Zidića?

Igor Zidić bio je 23. po redu predsjednik Matice hrvatske i sigurno će ga povijest ocijeniti kao jednoga od najboljih. On je stari matičar, posebnu je ulogu odigrao uoči i za vrijeme Hrvatskoga proljeća: uredio je prvih dvanaest brojeva «Hrvatskoga tjednika», uređivao je Matičino «Kolo» u dva navrata i vrlo važnu biblioteku toga časopisa, pretrpio velika iskušenja. Kada je Matica zabranjena, bio je urednik u Nakladnom zavodu Matice hrvatske, u početku se nije smio potpisivati kao urednik. I tako dalje. Kada je postao predsjednik, posvetio se velikim projektima, uvjeravao javnost da je Matica potrebna i u slobodi kao izvanstranačka ustanova, otvorio vrata mladima... Zamislio je brojne projekte i sam djelotvorno

U UGODNOM DRUŠTVU

Radno predsjedništvo Matice hrvatske – Ante Stamač, Zorislav Lukić, Igor Zidić, Stjepan Damjanović, Stjepan Sučić i Tonko Maroević (lijevo); odjela povelje osjeckom ogranku Matice: Ivica Završki, predsjednik Ogranka, teatrologinja Antonija Bogner Šaban, Igor Zidić i Stjepan Damjanović

radio na njihovu ostvarivanju.

AKTUAL: Tko su vam najbliži suradnici?

Najbliži suradnici su članovi Predsjedništva. Od trojice potpredsjednika, dvojica su novi – filozof Damir Barbarić i književni povjesničar Stipe Botica, a jedan je dugogodišnji i svi matičarima dobro poznati Stjepan Sučić. Iz staroga sastava ostali su glavni tajnik Zorislav Lukić i gospodarski tajnik Damir Zorić, a novi u Predsjedništvu je književni tajnik Luka Šepuť, inače urednik «Vijenca». Naravno, pomoć očekujem i od mnogih drugih – članova Glavnoga odbora, voditelja Matičinih službi, urednika Matičinih izdanja, voditelja odjela i predsjednika Matičinih ogranaka.

AKTUAL: Koliko ste dugo aktivni u Matici hrvatskoj?

Član sam Matice hrvatske 25 godina, u njoj

sam objavio većinu svojih knjiga, utemeljio sam i uređivao njezinu biblioteku «Inozemni kroatisti», bio sam glavni tajnik i potpredsjednik, član sam i sada uredništva edicije «Stoljeća hrvatske književnosti».

AKTUAL: Cijeli svoj profesionalni put posvetili ste jeziku, i to poglavito staroslavenskom. Zašto?

Klasični kanonski staroslavenski služio je kao književni pa zatim samo kao liturgijski jezik mnogim slavenskim kulturama. Hrvatskoj kulturi osobito dugo i na različite načine. Ne može se uopće razumjeti povijest hrvatskoga jezika, ako se ne zna što se događalo sa staroslavenskim na našem području i ako se ne zna na kakve se sve načine on ugrađivao u hrvatske tekstove u srednjem vijeku i kasnije. Uvijek me zanimala povijesnojezična problematika i to me zanimanje usmjerilo prema djelu

hrvatskih glagoljaša, a oni su osobito negovali pohrvaćeni staroslavenski jezik.

AKTUAL: Današnje generacije studenata hrvatskog jezika staroslavenski uče iz udžbenika koje vi potpisujete. Iz čega ste učili vi?

Ja sam učio iz udžbenika – čitanke i gramatike – koje je napisao Josip Hamm, veliki hrvatski filolog, zagrebački profesor, srednjoškolski pa sveučilišni, a onda dugogodišnji šef bečke slavistike – inače Slavonac, rođen u Gatukraj Valpova.

AKTUAL: U kakvom su odnosu povijest jezika i povijest naroda?

Pitanje zahtijeva vrlo složen odgovor. Najkraće ću reći da život naroda, njegova povijest, ostavlja vidljive tragove u jeziku. Spomenut ću samo svima dobro poznatu činjenicu da u našem jeziku imamo puno turcizama, germanizama, talijanizama, hungarizama – sve u skladu s našom povijesti. Imamo grecizama, latinizama, danas anglizama – u skladu s kulturnim krugovima kojima smo pripadali i pripadamo.

AKTUAL: Kako gledate na današnje znanje i zanimanje mladih za jezik?

Uvijek ima mladih koje zanima jezikoslovna problematika, različite njezine pojavnosti. Zanimaju ih pismena, glasovi, oblici, sintaksa, leksik, zanima ih jezik kao sustav i jezik kao oruđe nacionalne kulture. Uvijek je samo pitanje što im nudimo tijekom njihova školovanja i kako to činimo.

AKTUAL: Vrlo ste aktivni. Kada i na koji način odmarate?

Odmaram se šetajući po Jarunu, gledajući sportske prijenose, a najbolje se odmaram u nevezanim razgovorima s prijateljima i u igri s mojom unukom Lanom. ■